

Fastställd 2004-08-16
Reviderad 2006-09-25
Reviderad 2008-01-30
Reviderad 2009-01-01
Fastställd 2016-06-15

Kursplan

Skolförvaltningens kompetensutvecklingsprogram **På lika villkor**

Bakgrund

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Alla barn och elever har rätt till en skolmiljö fri från trakasserier och kränkande behandling. Skolan ska även främja barns och elevers lika rättigheter och motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning funktionsnedsättning och bristande tillgänglighet.

En fördjupning av kunskaper om jämställdhet i förskola/skola är en förutsättning för en medveten pedagogik som tar hänsyn till könstillhörighetens betydelse för flickors och pojkars villkor och förutsättningar. På senare år har det grova och översexualiserade språket ökat markant vilket medför risk för könsmobbing. Flickors och pojkars förutsättningar ser mycket olika ut. Barnet/eleven bemöts och bekräftas utifrån sin könstillhörighet istället för utifrån sina förutsättningar och behov. Flickors situation och villkor kan förstås först när man tittar på pojkars situation och villkor och tvärtom. För att få en fullständig bild måste man därför se verksamheten ur båda könen perspektiv. Verksamheten måste planeras och organiseras utifrån detta dubbelseende för att garantera flickor och pojkar en utbildning på lika villkor.

Syfte och målsättning

På lika villkor är ett kompetensutvecklingsprogram riktat till, i första hand, pedagoger för att stimulera till en förändring och utveckling av den egna verksamheten. Med fördjupad kunskap och nya insikter följer ett annat förhållningssätt vilket kommer att ligga till grund för utformandet av nya strategier att arbeta utifrån.

Målet är att:

- öka kunskapen om könstillhörighetens betydelse i verksamheten
- tillägna sig en metod för analys av den egna verksamheten
- verksamheten bedrivs i enlighet med skollag och diskrimineringslag
- riksdagens jämställdhetspolitiska mål införlivas i jämställdhetsarbete
- jämställdhetsarbetet integreras i utbildningens ordinarie pedagogiska verksamhet.

Arbetsgång/genomförande/upplägning

I allt förändringsarbete är tiden viktig – om processen skall verka måste det vara ett långsiktigt arbete. Utbildningen spänner över en tidsperiod på 3 terminer. Deltagarna träffas i fasta seminariegrupper, med max. 15 personer, 2 timmar vid varje tillfälle. Mellan seminarieträffarna genomför deltagarna självstudier och observationer motsvarande 2 timmars arbete. Litteratur och forskning om jämställdhet och genus som behandlas inom ramen för utbildningen ska ha koppling till den skolform där deltagarna är yrkesverksamma.

Termin 1. Teoretisk del – 4 seminarietillfällen

Detta steg skall vara en grundläggande teoretisk del. Inläst litteratur diskuteras och relateras till egna erfarenheter och synpunkter. Skollag, läroplan och diskrimineringslag analyseras. Deltagarna för loggbok över sina reflektioner och dessa tas upp vid seminarieträffarna. Steg 1 är en mycket viktig del i förändringsarbetet. Jämställdhetsarbetet i förskolan/skolan är en kunskapsfråga och en pedagogisk fråga. Personalen i verksamheten måste få kunskap om detta komplexa fält, om det pedagogiska arvet, om socialisationens betydelse för individen, vilka mekanismer som styr kvinnors och mäns handlande och inte minst om språkets betydelse. Det behövs kunskap och insikt för att kunna utveckla en pedagogik som når både Karin och Erik¹⁾.

Medvetenhet om att diskriminering utifrån kön kan förekomma inom övriga diskrimineringsgrunder är en viktig del i ett aktivt och målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

Termin 2. Observationer och analys - 4 seminarietillfällen

Samspelet mellan barn och vuxna, mellan barn och barn samt mellan vuxna och vuxna observeras. Vad är det som sker i grupperna? Hur ser spelet/koden ut? Gäller skilda spelregler i förskolan/skolan beroende på om man är flicka eller pojke? Vad sker i det offentliga och vad sker i det tysta? Vad innebär det att vara flicka respektive pojke på denna förskola/skola just här och nu? Vilka gynnas av vårt sätt att undervisa, vilka missgynnas? Hur kommer det sig att vi har stora könsskillnader i elevernas resultat i ett ämne men inte i ett annat? Kan det här vara en väg för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden? Är den här leken som de leker på rasten ett embryo till mäns våld?

Detta steg är ett viktigt steg för att hitta strategier som leder till utveckling av den pedagogiska verksamheten ur ett genusperspektiv. Jämställdhetsarbetet ska integreras i den vardagliga pedagogiska praktiken och ska inte sidoordnas.

Termin 3. Handlingsplan – 2 seminarietillfällen

En likabehandlingsplan i enlighet med skollag, diskrimineringslag och På lika villkors kursplan och kriterier för jämställdhetsmärkning upprättas.

Jämställdhet ska finnas med i verksamhetens likabehandlingsplan.

Planen utformas dels utifrån de kunskaper pedagogerna förvärvat, dels utifrån analys av den egna verksamheten. Likabehandlingsplanen ska vara utformad på ett sådant sätt att jämställdhetsarbetet integreras i utbildningens ordinarie pedagogiska verksamhet.

Rektor har ansvar för slutgiltigt utformande av planen.

Uppföljning/Utvärdering

Kursdeltagarna får här ta ställning till frågor rörande kursens innehåll och form samt handledarens roll. Frågorna är få och öppna, men styrda så att de kan ge svar på kursdeltagarnas upplevelse av seminarierna. Deltagarna svarar skriftligt och anonymt. Svaren sammanställs och resultatet skall ligga till grund för planering av nästa seminariegenomgång.

¹⁾Anspelar på Jorun Guldbrandsens bok *Är skolan till för Karin eller Erik?*, (Studentlitteratur 1994)